

BOLALARDA YUZ BERISH MUMKIN BO'LGAN JARAHATINI OLDINI OLISHNING MUHIM MASALALARI

Hakimov Sarvar Abduazimovich

Toshkent tibbiyot akademiyasi Sud tibbiyoti va
tibbiyot huquqi kafedrası

ANNOTATSIYA

Maqolada bolalikdagi shikastlanishlar va ulardan qanday qochish kerakligi haqida gap boradi. Mualliflarning ta'kidlashicha: shikastlanish turlari har xil bo'lishi mumkin, ammo sabablar asosan odatiy hisoblanadi. Ko'pincha ko'p narsa kattalarning o'zlarining xatti-harakatlariga bog'liq.

Kalit so'zlar: bolalikdagi shikastlanishlar, kuyishlar, tushishlar, bo'g'ilish, zaharlanish.

Maktabgacha yoshdagi muhim va jiddiy muammolardan biri bu bolalik davridagi travma va uning oldini olishdir. Ko'pincha jarohatlar yozda sodir bo'ladi, albatta. Axir, aynan shu davrda bolalar o'yinlar va sayr qilish uchun ko'proq bo'sh vaqtlari bo'ladi. Ular ko'pincha ko'chada va o'yin maydonchalarida bo'lishadi va har doim ham kattalar nazorati ostida emas. Bolalardagi shikastlanishlar turli yo'llar bilan sodir bo'ladi. Buning sabablari harakatchanlikning kuchayishi, haddan tashqari qiziquvchanlik, haddan tashqari hissiylik, shuningdek qo'rquvning etishmasligi bo'lishi mumkin. Bolalarda jarohatlarning paydo bo'lishiga kattalarning beparvoligi, o'yin maydonchalarida xavfli tuzilmalar, o'yinlar, yurishlar yoki sport paytida o'zini tuta olmaslik ham yordam beradi. Eng ko'p uchraydigan bolalik jarohati uyda sodir bo'ladi. Uyda bola bilan nima bo'lishi mumkin? Maishiy jarohatlarning asosiy turlari: kuyish, yiqilish, kichik narsalardan bo'g'ilish, kimyoviy zaharlanish, elektr toki urishi. Ammo biz, kattalar, bularning barchasidan qochishimiz mumkin va kerak. Kuyishlar ko'pincha issiq pechka yoki idish-tovoq, issiq ovqat yoki qaynoq suv, dazmol yoki issiq bug'dan sodir bo'ladi. Shuning uchun, agar siz bolangizni issiq maishiy texnika yaqinida qo'ymasangiz, u bilan petardalarni portlatmang, undan gugurt, zajigalka va boshqa xavfli narsalarni yashirsangiz, kuyishdan qochishingiz mumkin.

Ko'karishlar, singan oyoq-qo'llar va bosh jarohatlari ko'pincha yiqilishdan kelib chiqadi. Ko'p tushishlar, ayniqsa, o'yin maydonchalari va belanchaklarda sodir bo'ladi. Agar chaqaloq yiqilsa, uni erga yopishib, belanchakdan uzoqlashishga o'rgatish kerak. Bu uning boshiga belanchak urilishidan va miya chayqalishini oldini olishga yordam beradi. Shuningdek, bolangizni belanchakdan sakrashiga yo'l qo'ymaslik kerak. Bu turli xil sinishlarning oldini oladi. Va, albatta, bolalarning xavfli joylarga ko'tarilishiga

yo'l qo'ymaslik kerak. Bundan tashqari, uyda derazalar, balkonlar va zinapoyalarga to'siqlarni o'rnatish kerak. Buzilgan shisha katta xavf tug'diradi, chunki kesish, qon yo'qotish va infektsiya xavfi mavjud. Bolalarni singan oynaga tegmaslikka o'rgatish kerak, kattaroq maktabgacha yoshdagi bolalar esa bu narsalarga juda ehtiyotkorlik bilan munosabatda bo'lishga o'rgatishlari kerak. Siz doimo pichoq, pichoq va qaychi qo'li yetmaydigan joyda saqlashni unutmang. Shisha buyumlarni ulardan uzoqroq tutib, bolalarni kesishdan qochishingiz mumkin. Shuningdek, maktabgacha yoshdagi bolalarni tosh va boshqa o'tkir narsalarni tashlamaslikka, pichoq va qaychi bilan o'ynamaslikka o'rgatish kerak. Siz o'tkir metall buyumlar va zanglagan qutilar bilan o'ynashdan qochishingiz kerak, ular o'yin maydonchalarida umuman bo'lmasligi kerak. Bu bolani ko'plab jarohatlardan himoya qilishga yordam beradi.

Yo'lda jarohatlar ayniqsa dolzarbdir. Bunday jarohatlarning oqibatlari juda xavflidir. Biz bolalarga boshqa mashinaning g'ildiraklariga urilib ketmaslik uchun mashinadan to'g'ri yo'lga chiqishni o'rgatishimiz kerak. Bolalikdan maktabgacha yoshdagi bolalarga yo'lni xavfsiz kesib o'tish qoidalarini o'rgatish kerak, birinchi navbatda yo'l chetida to'xtab, ikki tomonga qarash kerak. Yo'lni kesib o'tishdan oldin, yo'lda avtomobillar yoki boshqa transport vositalari yo'qligiga ishonch hosil qilishingiz kerak. Yo'lni kesib o'tayotganda siz kattalar yoki kattaroq bolaning qo'lini ushlab turishingiz kerak, asosiysi yurish, lekin hech qanday holatda chopmang. Yo'lni svetoforming yashil chirog'i yonganda, faqat belgilangan joylarda kesib o'tish kerak, siz yo'lni diagonal ravishda emas, balki o'qqa perpendikulyar ravishda kesib o'tishingiz kerak; Agar siz yo'lning o'rtasida tirbandlikka tushib qolsangiz, to'xtashingiz va vahima qo'ymasligingiz kerak. Farzandingizni guruhda yo'lni kesib o'tmaslikka o'rgatish kerak. Bolalarga yo'l yaqinida, ayniqsa to'p bilan o'ynamaslik kerakligini tushuntirish kerak. Bola mashinalar harakatiga qaragan yo'laklarda yurish kerakligini bilishi kerak. Katta yoshdagi bolalar yo'lda yosh bolalarni himoya qilishlari kerak. Ota-onalar bolalarni mashinada xavfsiz tashish qoidalarini doimo yodda tutishlari kerak. Beparvo qilmang, lekin bolalar uchun avtomobil o'rindiqlari va xavfsizlik kamarlaridan foydalaning. Bu ko'plab baxtsiz hodisalardan qochishga yordam beradi. Velosiped va rulda uchish katta yoshdagi bolalarda shikastlanishning eng keng tarqalgan sabablaridan biridir. Ularga dubulg'a va boshqa himoya vositalaridan foydalanishni, shuningdek, o'zini va boshqalarni xavf ostiga qo'ymaslik uchun velosiped va konkida to'g'ri haydashni o'rgatish kerak. Avvalo, siz bolangizni rolikli konkida turish va harakat qilishni o'rgatish va oyoq Bilagi zo'r bo'g'inni tomosha qilish kerak. Shuningdek, siz to'g'ri tushishingiz kerak: tizzangizda oldinga, keyin esa qo'lingizda. Bolalar avtomobil yo'llaridan uzoqda yurishlari kerak. Ularni diqqatli va ehtiyotkor bo'lishga, shuningdek, past tezlikni tanlashga o'rgatish kerak.

Suv jarohatlari kamroq xavfli emas. Kichkina bolalar oz miqdorda suvda ham

cho'kib ketishi mumkin. Shuning uchun ularni suv havzalari yaqinida yoki hammomda yolg'iz qoldirmaslik kerak. Shuningdek, bolalarga suvda xavfsiz harakat qilish qoidalarini o'rgatishimiz kerak. Bola erta bolalikdan suzishni o'rganishi kerak, lekin faqat kattalarning diqqatli nazorati ostida.

Ovqatlanish paytida ko'plab baxtsiz hodisalar bolalar bilan sodir bo'ladi. Ularga urug'lar yoki suyaklar bilan oziq-ovqat berilmasligi kerak. Kichkintoylar ezilgan ovqatni iste'mol qilishlari kerak, kattaroq bolalar esa juda ehtiyotkorlik bilan ovqatlanishlari kerak. Ovqatlanish vaqtida kattalar bolaga yaqin bo'lishi kerak. Agar chaqaloq stolda to'satdan yo'talsa yoki nafas olish qiyin bo'lsa yoki u tovush chiqara olmasa, unda bo'g'ilish belgilari yo'qligiga ishonch hosil qilishingiz kerak. Siz zudlik bilan bolaning nafas olish yo'llariga kichik narsalar kirganligini tekshirishingiz kerak. Axir, kattalar chaqaloqning og'ziga qanday qilib begona narsalarni qo'yishini sezmasligi mumkin. Shuning uchun, albatta, bolalar ovqatlanayotganda yolg'iz qolmasligi kerak.

Uyda zaharli moddalarni, dori-darmonlarni, oqartirgichlarni shishalarda saqlash juda xavflidir, chunki bolalar uni noto'g'ri ichishlari mumkin. Bunday moddalar yopiq idishlarda bolalar qo'li etmaydigan joyda saqlanishi kerak. Aks holda, ular og'ir zaharlanish, ko'rlik yoki o'limga olib kelishi mumkin. Axir, zaharlar yutishda ham, nafas olishda ham xavflidir. Kattalar uchun dori-darmonlar ba'zan bolalar uchun halokatli bo'lishi mumkin, shuning uchun siz ko'rsatmalarga va shifokorning retseptiga amal qilishingiz kerak. Dori-darmonlarni bolalardan uzoqroq saqlash kerak.

Va nihoyat, elektr jarohatlari. Bola barmoqlarini yoki biron bir o'tkir narsalarni rozetkaga yopishtirishi va o'ziga zarar etkazishi mumkin. Shuning uchun, elektr toki urishiga yo'l qo'ymaslik uchun uydagi rozetkalarni vilkalar bilan yopish kerak. Bolalar uchun simlar juda xavflidir, shuning uchun ularni bolalardan ajratish kerak.

Siz har doim esda tutishingiz kerak, agar bola kundan-kunga kattalarning to'g'ri harakatlarini ko'rsa, o'zini qanday tutish kerakligini tushunadi. Shuning uchun, otalar oltin qoidani o'zlari qo'llashlari kerak - barcha holatlarda o'zini to'g'ri tutish, xavfsiz turmush tarzini tushuntirish. Kattalar hech qachon unutmasliklari kerakki, barchamiz mumkin bo'lgan xavf-xatarlarning oldini olish va bolalarni turli jarohatlardan himoya qilish uchun mas'ulmiz.

Adabiyotlar

1. Горлов А.А. Система профилактики травм у детей: психологические аспекты / А.А. Горлов, Е.К. Вишневецкая // Педиатрия. - 1991. - №1. - С. 69-70.
2. Методические рекомендации №2 (обучение детей безопасности движения в школах и дошкольных учреждениях). Из опыта работы школьных, дошкольных учреждений и ГИБДД г. Ставрополя, 2000. - С. 46-49, 62-67, 91.

3. Немсадзе В. Детский травматизм. Книга для родителей. Опыт понимания, лечения, профилактики / В. Немсадзе, Г. Амбернади. - М.: Аист, 2005. - 120 с.
4. Немсадзе В.П. О методических основах профилактики детского травматизма / В.П. Немсадзе, А.Н. Шастин // Школа здоровья. - 1997. - №2.
5. Профилактика детского травматизма, организация травматической помощи и лечение травм у детей / под ред. В.Л. Андрианова. - Л.: Просвещение, 1981. - 120 с.
6. Рупление Ф.В. Детский травматизм в возрастном аспекте, его профилактика и роль общественности в борьбе с ним: автореф. ... дис. канд. мед. наук. - Рига, 1998. - 420 с.
7. Соколов Л.П. Предупреждение и лечение травм у детей: учебное пособие. - М.: Дело, 2007. - 96 с.